

Brief van James Ensor aan Léon Dommartin

Dommartin (1839-1919) was journalist en schrijver en groot beschermer van natuur, fauna en flora in België. Ensor schrijft hem aan om een aantal 'misdaden' tegen de natuur in Oostende aan te kaarten. Bijvoorbeeld het verdwijnen van een 'bassin'.

Vertaling uit het Frans: Titus Kroon

Oostende, 5 november 1900.

Mijn beste Dommartin,

Ik ben een oprechte bewonderaar van u en ik kan mij altijd vinden in uw verontwaardiging over de wandaden der schoonheidsschennis. U bent de bewaarder van het mooie in België, mijn beste Dommartin, hierbij mijn welgemeende erkentelijkheid.

Ik wil een paar wandaden der schoonheidsschennis onder uw aandacht brengen. Er is sprake van om de oude dokken van Oostende te dempen om er – hoe belachelijk! – een 'smaakvol' straatje aan te leggen, vast en zeker 'gebroermaniseerd'. Die dokken staan op een prachtige manier voor de verleidelijke kustplaats; het is een mooie toegang tot de stad, in een pittoresk decor, de vissersboten en jachten komen er schitterend in uit. Deze dokken weghalen zou puur vandalisme zijn. De vandalen die plekken ruïneren en de ongeremde uitbreiders die blind ronddwalen moeten meedogenloos geselsd worden. De Oostendenaar is niet zo blij met zijn uitbreiders. Hij hecht aan het behouden van de pittoreske oude stad, die ernstig wordt bedreigd, en hij wil vanuit een legitiem verlangen zijn heftig verstoorde lokale handel op het goede, welvarende spoor houden!

Laten we qua vernieuwingen het bouwen van een enorme bazar van de ironische categorie noemen, vlak bij het Koninklijk Chalet, die is versierd door de 'beste kunstenaars' en waar honderdtwintig winkels zouden komen. Weinig enthousiasme in Oostende voor dat project. De afschrikwekkende Paleis Bazar roept unaniem weerstand op. En het regent petitie's en re-petitie's, in een heftige eensgezindheid. Doordat ze geen Perzische sjah, of zelfs geen Perzische kat meer zien, zullen de winkeliers van uitgebreid Oostende hun zaken sluiten. Een beetje uitbreiding is goed, maar niet te veel. Het aantal buitenlandse bezoekers stijgt niet merkbaar, de buitensporige en anti-artistieke uitbreiding valt niet te rechtvaardigen, ze zou de meeste Oostendse winkeliers te gronde kunnen richten, zonder dat dit grote voordelen biedt voor de vurige aanhangers van de uitbreiding. Die visionaire, buitenlandse, slecht geïnformeerde uitbreiders koesteren vreemde illusies over de werkelijke omvang van het seizoen in Oostende. In werkelijkheid is Oostende achter

elkaar haar mooie plekken kwijtgeraakt. De lopende en reeds uitgevoerde werken dragen het stempel van slechte smaak en kortzichtigheid.

Het Royal Palace Hotel, een onbeschaamde pleisterplaats, spreidt zijn grove gevels met onooglijk, kazerne-achtig stucwerk tentoon in de meest uiteenlopende richtingen. Die Babelivormige ophoping, brutaalweg neergeplempt, onttrekt het prachtige kustlandschap aan het oog. De nieuwe dijk, hopeloos versmald, afgesloten van nog meer versmalde straatjes, trekt haar scherpe hellingen onveranderlijk van Oostende naar Mariakerke.

Die dijk biedt geen enkele opbeurende doorkijk; overal plompheid, afgrijselijkheid, eentonigheid. De pennenlikkers, vlottende helmduikers, noch de manke, bijziende, lokale architecten, kunnen blijkbaar genieten van het prachtige panoramisch effect van een dijk die afbuigt naar de buitenrand van Mariakerke en bewonderingswaardige vergezichten biedt. Deze beledigingen van de zee moeten ophouden. We moeten er ook aan denken om de smaak en de zenuwen van onze gasten te sparen. Protest is noodzakelijk, mijn beste Dommartin, want het Belgische publiek is bijzonder onverschillig over dit vandalisme. Hier is het kwaad al grotendeels geschied, maar het kwaad aandacht geven is voorkomen dat het opnieuw gebeurt.

Groeten van uw toegewijde bewonderaar,

James Ensor

Vlaanderenhelling 21, Oostende.

PS: Als u belang hecht aan het protest van een kunstenaar, dan vraag ik u om mijn brief op te nemen in de krant. Het is noodzakelijk om aandacht te vestigen op de wandaden der schoonheidsschennis die zo vaak voorkomen in Oostende, maar zo weinig in het nieuws komen.

J.E.